

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. ректора ЧНУ ім. Петра Могили

Леонід КЛИМЕНКО

«30» травня 2026 р.

ПРОГРАМА

фахового випробування

для вступу на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
в галузі знань D – Бізнес, адміністрування та право
за спеціальністю D8 «Право»

Миколаїв – 2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового вступного випробування з «Право» – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок абітурієнтів, які вступають на основі ступеням молодшого бакалавра, фахового молодшого бакалавра або молодшого спеціаліста здобутого за іншою спеціальністю з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору для навчання за освітнім ступенем бакалавра в галузі знань D – Бізнес, адміністрування та право за спеціальністю D8 «Право» в межах ліцензованого обсягу спеціальності.

Вступне випробування проводиться у формі тестування, до якого входять комплексні питання, що передбачають перевірку теоретичних знань з професійно-орієнтовних дисциплін, спрямованих на формування фахового світогляду і практичних навичок, необхідних для виконання виробничих функцій.

Вступник повинен знати:

- ❖ Класифікацію норм права: за функціями; за характером приписів; за методом правового регулювання.
- ❖ Склад правопорушення; види правопорушень.
- ❖ Поняття та ознаки держави: універсальні елементи (територія, населення, публічна влада, податкова система, правова система); внутрішній і зовнішній державний суверенітет; поняття світської держави; легальність (законність) та легітимність (суспільне визнання) влади.
- ❖ Дія нормативно-правових актів у часі: принцип незворотності дії закону в часі та винятки з нього (випадки, коли закони пом'якшують або скасовують відповідальність особи).
- ❖ Конституційно-правовий статус людини і громадянина: класифікація прав і свобод (особисті/цивільні, політичні, економічні, соціальні, культурні, екологічні); принципи невідчужуваності прав людини та презумпції невинуватості; конституційні права, які не можуть бути обмежені в умовах воєнного або надзвичайного стану; обов'язковий рівень освіти в Україні (повна загальна середня освіта).
- ❖ Громадянство України: поняття громадянства як стійкого правового зв'язку між фізичною особою та державою; підстави для припинення громадянства України.
- ❖ Державний устрій та органи влади: повноваження Президента України; правовий статус, завдання та порядок призначення Уповноваженого Верховної Ради

України з прав людини; системна відмінність органів місцевого самоврядування) від місцевих державних адміністрацій.

- ❖ Судова система України: ланки судової системи; конституційні принципи побудови судової системи (територіальність, спеціалізація, інстанційність).
- ❖ Завдання та повноваження судів різних інстанцій: суди першої інстанції; суди апеляційної інстанції; суди касаційної інстанції.

Вступник повинен вміти:

- ❖ Вільно володіти загальнотеоретичними юридичними та управлінськими поняттями, категоріями і термінологією.
- ❖ Орієнтуватись у суспільно-політичному та правовому житті держави, відстежувати реформи та зміни у системі органів влади.
- ❖ Встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між економічними, політичними, соціальними явищами та їхнім впливом на функціонування органів публічної влади й судової системи.
- ❖ Самостійно знаходити, аналізувати та систематизувати необхідну фахову літературу, судову практику та офіційні джерела інформації для поповнення знань.
- ❖ Ефективно використовувати та тлумачити норми чинного законодавства для обґрунтування своєї професійної позиції.
- ❖ Правильно визначати дію нормативно-правових актів у часі, просторі та за колом осіб, враховуючи принцип незворотності закону.
- ❖ Застосовувати правові механізми захисту прав і свобод людини та громадянина, зокрема в умовах воєнного стану.
- ❖ Кваліфіковано розмежовувати повноваження суб'єктів публічної влади, визначати правовий статус ОМС, МДА, Президента, Омбудсмана та органів судової системи.
- ❖ Розрізняти елементи складу правопорушень та класифікувати протиправні діяння за видами.
- ❖ Визначати проблемні питання в управлінській та правовій сферах, аналізувати, узагальнювати та інтерпретувати управлінську й судову практику.
- ❖ Застосовувати сучасні моделі управління та адміністрування (зокрема концепції Good Governance та New Public Management), а також міжнародний досвід при проєктуванні й реорганізації організаційних структур.

- ❖ Застосовувати інструменти електронної демократії для забезпечення взаємодії між органами влади, громадянами та інститутами громадянського суспільства.
- ❖ Здійснювати ефективну комунікацію в публічній сфері на засадах соціальної відповідальності, поваги до верховенства права, професійних та етичних норм.
- ❖ Офіційно представляти органи публічного управління чи юридичні організації та презентувати для широкого загалу результати їхньої діяльності.

Фахове вступне випробування охоплює проблематику підготовки фахівців у галузі права і спрямоване на виявлення рівня засвоєння основних правових понять та перевірку сформованості навичок аналізу суспільних явищ як у структурному, так і в динамічному вимірах. Виходячи з вимог до вступного іспиту за фахом, до нього включено матеріал курсу «Теорія держави та права», «Конституційне право», «Судові та правоохоронні органи»

Фахове вступне випробування включає три варіанти з тестовими завданнями, що характеризують загальнотеоретичні знання зі спеціальності D8 «Право».

ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ЗАВДАНЬ

Розділ 1 «Теорія держави та права»

Тема 1. Теорія держави і права як юридична наука і навчальна дисципліна

Теорія держави і права, об'єкт, предмет, завдання. Функції теорії держави і права. Загальні принципи в теорії держави і права. Методи теорії держави і права. Місце теорії держави і права в системі юридичних наук.

Тема 2. Форма держави, її поняття, структура. Форма правління.

Форма держави та її складові. Монархія як форма державного правління. Види монархій. Республіка як форма державного правління. Види республік. Особливості змішаних республік.

Тема 3. Форма держави. Форма державно-територіального устрою.

Поняття форми державно-територіального устрою. Унітарні і федеративні держави як основні форми державно-територіального устрою. Конфедерація, співдружність, міждержавне об'єднання.

Тема 4. Форма держави. Форма державного (політичного) режиму.

Поняття форми державного (політичного) режиму. Характеристика демократичного режиму. Види демократичного режиму. Характеристика та

різновиди авторитарного режиму. Характеристика та різновиди тоталітарного режиму.

Тема 5. Види норм права

Класифікація норм права. Норми матеріального і процесуального права, їх взаємозв'язок і відмінність. Особливість процедурних норм матеріального права. Спеціалізовані (нетипові) норми права.

Питання для підготовки з розділу 1

1. Теорія держави і права, об'єкт, предмет, завдання.
2. Функції теорії держави і права.
3. Загальні принципи в теорії держави і права.
4. Методи теорії держави і права.
5. Місце теорії держави і права в системі юридичних наук.
6. Поняття форми державно-територіального устрою.
7. Унітарні і федеративні держави як основні форми державно-територіального устрою.
8. Конфедерація, співдружність, міждержавне об'єднання.
9. Поняття форми державного (політичного) режиму.
10. Характеристика демократичного режиму. Види демократичного режиму.
11. 3Характеристика та різновиди авторитарного режиму.
12. 4Характеристика та різновиди тоталітарного режиму.
13. Механізм держави, ознаки, структура.
14. Державний апарат як центральний елемент механізму держави.
15. Державні органи як первинні елементи державного апарату.
16. Державні підприємства і установи в механізмі держави.
17. Поділ влади як принцип організації і діяльності державного апарату.
18. Система «стримувань і противаг» як умова реалізації принципу поділу влади.
19. Загальна характеристика органів законодавчої, виконавчої, судової влади.
20. Місцеві державні органи і органи місцевого самоврядування

Розділ 2 «Конституційне право України»

Тема 1. Конституція та конституціоналізм в Україні.

8. Поняття та загальна характеристика засад конституційного ладу України.
9. Сутність народного суверенітету та народовладдя: конституційні форми і принципи реалізації.
10. Конституційне закріплення форми Української держави (форми правління, державного устрою та політичного режиму).
11. Поняття, зміст та конституційні принципи громадянства України.
12. Підстави набуття громадянства України: законодавчий перелік та умови.
13. Підстави припинення громадянства України (вихід, втрата та підстави за міжнародними договорами).
14. Система та повноваження державних органів, які беруть участь у вирішенні питань громадянства України.
15. Особливості конституційно-правового статусу іноземних громадян та осіб без громадянства (апатридів) в Україні.
16. Конституційно-правовий статус іммігрантів та біженців в Україні.
17. Поняття, зміст та конституційні засади діяльності виконавчої влади.
18. Система та структура органів виконавчої влади в Україні.
19. Місце та роль Кабінету Міністрів України в механізмі державної влади як вищого органу у системі органів виконавчої влади.
20. Склад, порядок формування та припинення повноважень Кабінету Міністрів України.
21. Політична та юридична відповідальність, підзвітність і підконтрольність Кабінету Міністрів України.

Розділ 3 «Судові та правоохоронні органи»

Тема 1. Організація судової влади в Україні.

Судова влада в Україні та судова система. Компетенція судів та їх основні завдання. Електронний суд. Поняття правосуддя та його принципи

Тема 2. Судова система України.

Система та завдання судів 1,2,3-ї інстанції. Принципи побудови судової системи. Порядок утворення та ліквідації суду.

Тема 3. Прокуратура України

Правовий статус прокурора. Порядок заняття посади прокурора окружної, обласної прокуратури та Офісу. Генерального прокурора. Звільнення прокурора з посади. Тренінговий центр прокурорів України

Питання для підготовки з розділу 3

1. Завдання, принципи діяльності та місце Конституційного Суду України в системі державних органів як єдиного органу конституційної юрисдикції.
2. Склад та порядок формування Конституційного Суду України (квоти призначення, конкурсні засади та вимоги до суддів).
3. Форми звернення (конституційне подання, конституційне звернення, конституційна скарга) та суб'єкти права на звернення до Конституційного Суду України.
4. Правовий статус, види (рішення, висновки, ухвали) та юридичне значення актів Конституційного Суду України.
5. Судова влада в Україні та засади побудови судової системи (інстанційність, територіальність, спеціалізація).
6. Компетенція судів різних ланок (місцеві, апеляційні, Верховний Суд) та їхні основні завдання щодо захисту прав і свобод.
7. Електронний суд: поняття, нормативно-правова база, підсистеми ЄСІТС та особливості здійснення судочинства в цифрову епоху.
8. Поняття правосуддя та його конституційні принципи (верховенство права, законність, рівність, гласність, забезпечення права на апеляційний перегляд).
9. Місце прокуратури в системі органів державної влади України та її конституційно-правова природа.
10. Система органів прокуратури (Офіс Генерального прокурора, обласні, окружні, спеціалізовані прокуратури) та загальна спрямованість їх діяльності.
11. Правові засади діяльності органів прокуратури (Конституція України, ЗУ "Про прокуратуру" та міжнародні стандарти).
12. Завдання прокуратури (підтримання публічного обвинувачення, представництво інтересів держави) та принципи її організації й функціонування.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми.

III. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна теорія держави і права . За ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. Х.: Право, 2012.
2. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права і держави. Навч. посібник. Вид. 5. К.: Атіка, 2011.
3. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. Підручник. 12-е вид. Пер. з рос. Х.: Консум, 2013.
4. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права. К.: Атіка, 2016.
5. Котюк В.О. Основи держави і права. К.: Юрінком Інтер, 2014.
6. Лисенков С.П. Загальна теорія держави і права. К.: Юрінком Інтер, 2016.
7. Актуальні проблеми конституційного права України: підручник / За заг. ред. професора Олійника А. Ю. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 554 с.
8. Конституційне право України: навч. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самотуга, Л. А. Філянїна. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 293 с.
9. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. / М. В. Афанасьєвата ін.; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова. Одеса: Юридична література, 2017. 256 с.
10. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 432 с.
11. Конституційне право України: підручник / За заг.ред. О.С. Бакумова, Т.І. Гудзь, М.І. Марчука. Харків: Харківський нац.університет внутрішніх справ. 2019. 484 с.
12. Селіванов А. О. Теорія і практика застосування конституційного права України: монографія. Київ: Логос, 2016. 174 с.
13. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 616 с.
14. Практикум з Конституційного права: навчальний посібник/ кол. авт.; за заг. ред. д.ю.н., проф. Л. Р. Наливайко. Дніпро:Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 604 с.
15. Барабаш Ю. Конституційне право України на сучасному етапі (окремі проблеми викладання та праворозуміння). Юридичний вісник. 2015. № 3. С. 121-126.

16. Банах С. В., Рогатинська Н. З., Сарахман А. М. Кримінальний процес: підруч. Тернопіль: Екон. думка ТНЕУ, 2016. 264 с.

17. Бурбика М. М., Уткіна М. С. Судові та правоохоронні органи (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2016. 123 с.

18. Бусол О. Ю. Конституційні проблеми спеціального статусу Державного бюро розслідувань в Україні. 2017. URL: https://goo.gl/Rn3yGy(https://goo.gl/Rn3yGy).

19. Вакарова О. В. Конституційно-правовий статус правоохоронних органів: сучасні підходи: дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.02. Ужгород, 2019. 260 с.

20. Галуцько В. М. Окремі проблемні питання розслідування детективами НАБУ корупційних злочинів. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 2. Т. 2. С. 10-12.

21. Гаруст Ю. В., Мельник В. І. Правоохоронні органи на захисті економічної безпеки України: адміністративно-правовий аспект: монографія. Суми: видавничовиробниче підприємство «Мрія», 2019. 256 с.

22. Кононець В. П., Циб І. С. Національна поліція як основний суб'єкт забезпечення охорони прав і свобод людини. Повітряне і космічне право. 2016. № 3. С. 73-78.

23. Кримінальне процесуальне право України: навч. посібник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 774 с.

24. Куліш А. М., Кобзева, Т. А., Михайловська Є. В. Судові, правоохоронні органи та органи юстиції України : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2021. 816 с.

Поняття, властивості і соціальна цінність Конституції України. Основні етапи розвитку конституційного процесу в Україні. Зміст та властивості Конституції. Структура та характеристика діючої Конституції України. Порядок внесення змін до КУ.

Тема 2: Загальні засади конституційного ладу України.

Характеристика України як суверенної, демократичної, правової та соціальної держави. Суспільний лад як складова конституційного ладу України. Конституційні засади регулювання військового і надзвичайного стану.

Тема 3: Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні.

Поняття методу державного управління. Класифікація методів управління. Адміністративні методи державного управління. Економічні методи. Правові методи управління

Тема 4: Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні.

Поняття принципу державного управління. Систематизація принципів державного управління. Види принципів державного управління

Тема 5: Народне волевиявлення в Україні. Вибори. Референдум.

Виборчий процес та його стадії. Референдум як форма прямого народовладдя. Види та порядок проведення референдумів в Україні.

Питання для підготовки з розділу 2

1. Поняття і предмет конституційного права України як провідної галузі національного права.
2. Метод конституційно-правового регулювання: поняття, специфіка та загальна характеристика.
3. Поняття, особливості та класифікація норм конституційного права України.
4. Поняття, види та особливості інститутів конституційного права України.
5. Конституційно-правові відносини: поняття, суб'єкти, об'єкти та види.
6. Юридичні факти в конституційному праві України: поняття, особливості та класифікація.
7. Джерела конституційного права України: загальна характеристика, особливості, види та ієрархія.

8. Поняття та загальна характеристика засад конституційного ладу України.
9. Сутність народного суверенітету та народовладдя: конституційні форми і принципи реалізації.
10. Конституційне закріплення форми Української держави (форми правління, державного устрою та політичного режиму).
11. Поняття, зміст та конституційні принципи громадянства України.
12. Підстави набуття громадянства України: законодавчий перелік та умови.
13. Підстави припинення громадянства України (вихід, втрата та підстави за міжнародними договорами).
14. Система та повноваження державних органів, які беруть участь у вирішенні питань громадянства України.
15. Особливості конституційно-правового статусу іноземних громадян та осіб без громадянства (апатридів) в Україні.
16. Конституційно-правовий статус іммігрантів та біженців в Україні.
17. Поняття, зміст та конституційні засади діяльності виконавчої влади.
18. Система та структура органів виконавчої влади в Україні.
19. Місце та роль Кабінету Міністрів України в механізмі державної влади як вищого органу у системі органів виконавчої влади.
20. Склад, порядок формування та припинення повноважень Кабінету Міністрів України.
21. Політична та юридична відповідальність, підзвітність і підконтрольність Кабінету Міністрів України.

Розділ 3 «Судові та правоохоронні органи»

Тема 1. Організація судової влади в Україні.

Судова влада в Україні та судова система. Компетенція судів та їх основні завдання. Електронний суд. Поняття правосуддя та його принципи

Тема 2. Судова система України.

Система та завдання судів 1,2,3-ї інстанції. Принципи побудови судової системи. Порядок утворення та ліквідації суду.

Тема 3. Прокуратура України

Правовий статус прокурора. Порядок заняття посади прокурора окружної, обласної прокуратури та Офісу. Генерального прокурора. Звільнення прокурора з посади. Тренінговий центр прокурорів України

Питання для підготовки з розділу 3

1. Завдання, принципи діяльності та місце Конституційного Суду України в системі державних органів як єдиного органу конституційної юрисдикції.
2. Склад та порядок формування Конституційного Суду України (квоти призначення, конкурсні засади та вимоги до суддів).
3. Форми звернення (конституційне подання, конституційне звернення, конституційна скарга) та суб'єкти права на звернення до Конституційного Суду України.
4. Правовий статус, види (рішення, висновки, ухвали) та юридичне значення актів Конституційного Суду України.
5. Судова влада в Україні та засади побудови судової системи (інстанційність, територіальність, спеціалізація).
6. Компетенція судів різних ланок (місцеві, апеляційні, Верховний Суд) та їхні основні завдання щодо захисту прав і свобод.
7. Електронний суд: поняття, нормативно-правова база, підсистеми ЄСІТС та особливості здійснення судочинства в цифрову епоху.
8. Поняття правосуддя та його конституційні принципи (верховенство права, законність, рівність, гласність, забезпечення права на апеляційний перегляд).
9. Місце прокуратури в системі органів державної влади України та її конституційно-правова природа.
10. Система органів прокуратури (Офіс Генерального прокурора, обласні, окружні, спеціалізовані прокуратури) та загальна спрямованість їх діяльності.
11. Правові засади діяльності органів прокуратури (Конституція України, ЗУ "Про прокуратуру" та міжнародні стандарти).
12. Завдання прокуратури (підтримання публічного обвинувачення, представництво інтересів держави) та принципи її організації й функціонування.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми.

III. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна теорія держави і права . За ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. Х.: Право, 2012.
2. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права і держави. Навч. посібник. Вид. 5. К.: Атіка, 2011.
3. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. Підручник. 12-е вид. Пер. з рос. Х.: Консум, 2013.
4. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права. К.: Атіка, 2016.
5. Котюк В.О. Основи держави і права. К.: Юрінком Інтер, 2014.
6. Лисенков С.П. Загальна теорія держави і права. К.: Юрінком Інтер, 2016.
7. Актуальні проблеми конституційного права України: підручник / За заг. ред. професора Олійника А. Ю. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 554 с.
8. Конституційне право України: навч. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самотуга, Л. А. Філяніна. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 293 с.
9. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. / М. В. Афанасьєвата ін.; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова. Одеса: Юридична література, 2017. 256 с.
10. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 432 с.
11. Конституційне право України: підручник / За заг.ред. О.С. Бакумова, Т.І. Гудзь, М.І. Марчука. Харків: Харківський нац.університет внутрішніх справ. 2019. 484 с.
12. Селіванов А. О. Теорія і практика застосування конституційного права України: монографія. Київ: Логос, 2016. 174 с.
13. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 616 с.
14. Практикум з Конституційного права: навчальний посібник/ кол. авт.; за заг. ред. д.ю.н., проф. Л. Р. Наливайко. Дніпро:Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 604 с.
15. Барабаш Ю. Конституційне право України на сучасному етапі (окремі проблеми викладання та праворозуміння). Юридичний вісник. 2015. № 3. С. 121-126.

16. Банах С. В., Рогатинська Н. З., Сарахман А. М. Кримінальний процес: підруч. Тернопіль: Екон. думка ТНЕУ, 2016. 264 с.

17. Бурбика М. М., Уткіна М. С. Судові та правоохоронні органи (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2016. 123 с.

18. Бусол О. Ю. Конституційні проблеми спеціального статусу Державного бюро розслідувань в Україні. 2017. URL: https://goo.gl/Rn3yGy(https://goo.gl/Rn3yGy).

19. Вакарова О. В. Конституційно-правовий статус правоохоронних органів: сучасні підходи: дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.02. Ужгород, 2019. 260 с.

20. Галунько В. М. Окремі проблемні питання розслідування детективами НАБУ корупційних злочинів. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 2. Т. 2. С. 10-12.

21. Гаруст Ю. В., Мельник В. І. Правоохоронні органи на захисті економічної безпеки України: адміністративно-правовий аспект: монографія. Суми: видавничовиробниче підприємство «Мрія», 2019. 256 с.

22. Кононець В. П., Циб І. С. Національна поліція як основний суб'єкт забезпечення охорони прав і свобод людини. Повітряне і космічне право. 2016. № 3. С. 73-78.

23. Кримінальне процесуальне право України: навч. посібник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 774 с.

24. Куліш А. М., Кобзева, Т. А., Михайловська Є. В. Судові, правоохоронні органи та органи юстиції України : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2021. 816 с.